

**การควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุ
อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น**

**Controlling and Management of Nuisance Problem : A Case Study of Dipping Sauce Factory
in Pra Bu Subdistrict Municipality Area, Pra Yuen District, Khon Kaen Province**

สุริยา คงผดุง (Suriya Khongphadung) * ดร.เพ็ญณี แนนรอต (Dr. Pennee Narot)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการควบคุมและการจัดการปัญหาเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม และจัดประชุมกลุ่มย่อยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการศึกษาพบว่ามีการออกเทศบัญญัติควบคุมเหตุรำคาญ เช่น การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยเหตุรำคาญจากเสียงดัง เหตุรำคาญจากฝุ่นละออง เหตุรำคาญเรื่องกลิ่น เหตุรำคาญจากน้ำทิ้ง กิจกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และการประชาสัมพันธ์การขอใบอนุญาตประกอบกิจการ มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมสอดส่องการเกิดปัญหาเหตุรำคาญ จัดหาเครื่องมือตรวจสอบเหตุรำคาญ มีศูนย์รับเรื่องร้องเรียน มีการตั้งหน่วยตรวจติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหา และนำมาตราการทางกฎหมายใช้ในการควบคุมและเป็นแนวทางในการปฏิบัติการจัดการปัญหาเหตุรำคาญ แต่พบว่ายังมีปัญหาของการบังคับใช้มาตรการตามกฎหมาย ซึ่งควรต้องมีการพิจารณาเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจการควบคุม กำกับดูแล ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

ABSTRACT

This research aims to investigate situation of controlling and ma of management of nuisance problem: A case study of dipping sauce factory in Pra Bu sub-district municipality area, Pra Yuen district, Khon Kaen province. A set of questionnaire and focus group discussion were used collect data from stakeholders in the area. It was found that there was a legislation for controlling nuisance problems such as rubbish and trash treatment, nuisance from noise, dust, smell, and waste water. The public relations relating to the legislation was conducted along with the information about the procedures for acquiring equipments to detect nuisance problems. The petition center was also established along with the monitoring unit for prevention, solving problems and enforcing the legislation. However in practice there was still problem of legislative enforcement. So this issue should be taken into consideration for obtaining appropriate measures on the authority to supervise the local government to enforce the law for future practice.

คำสำคัญ: การควบคุมและจัดการ เหตุรำคาญ โรงงานน้ำจิ้ม

Key Words: Controlling and management, Nuisance problem, Dipping Sauce Factory.

* นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมของตำบลพระบุ ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมตามวิถีชีวิตที่สืบทอดมาช้านานเป็นสังคมสังคมที่วิวัฒนาการไปตามพัฒนาการของมนุษย์ทำให้โครงสร้างทางสังคมเติบโต และซับซ้อนกว่าในอดีตการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน เช่น จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น สิ่งปลูกสร้างต่างๆ มีมากขึ้นและอยู่ในสภาพที่แออัด บ้านเรือนนอกจากจะใช้เป็นที่อยู่อาศัยแล้วยังถูกดัดแปลงให้เป็นสถานที่ประกอบกิจการต่างๆ มีการประกอบอาชีพที่หลากหลายขึ้นทั้งอาชีพที่เป็นการให้บริการและจำหน่าย อาทิ ร้านอาหารเสริมสวย ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านซ่อมรถ รวมถึงร้านจำหน่ายสินค้าและอาหาร เป็นต้น และอาชีพในลักษณะธุรกิจและอุตสาหกรรมครัวเรือน อาทิ เช่น โรงงานน้ำจิ้ม โรงงานน้ำดื่ม กลุ่มผลิตถุงมือและเครื่องหนัง กลุ่มผลิตพริกป่น กลุ่มเย็บผ้า สถานประกอบการรับซื้อและสะสมของเก่า เป็นต้น

เทศบาลตำบลพระบุ มีพื้นที่ 19 ตร.กม. มีจำนวนประชากรทั้งหมด 4,340 คน แยกเป็นครัวเรือนได้ 935 ครัวเรือน มีการแบ่งชุมชนออกเป็น 8 หมู่บ้าน เมื่อสภาพสังคมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระบุ มีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาหลายด้าน ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ ปัญหาด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผลพวงจากการประกอบกิจการของสถานประกอบการต่างๆ หรือแม้แต่การใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนเองก็เป็นต้นเหตุของปัญหาได้ หากไม่มีการควบคุมและปล่อยปละละเลยให้เป็นอิสระของบุคคลในชุมชนที่จะกระทำโดยไม่มียกเว้น กติกา ข่มขู่ส่งผลกระทบต่อสังคมแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ปัญหาดังกล่าวได้แก่ ปัญหาเหตุรำคาญ ซึ่งหมายถึง เหตุหนึ่งเหตุใดอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนหรือผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งปัญหานี้เกิดขึ้นแทบในทุกชุมชน และเป็นปัญหาสำคัญที่อาจบานปลายและก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาได้ ดังนั้นผู้วิจัย จึงทำการศึกษา สภาพการควบคุมและการจัดการปัญหาเหตุ

รำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พร้อมทั้งกำหนดข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นจากการประกอบการโรงงานน้ำจิ้มเพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมและการจัดการปัญหาเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มต่อไป จากการศึกษาผลการวิจัยของ ปารีชาติ (2545) ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นสมาชิกของชุมชนแหลมฉบังเกี่ยวกับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนแหลมฉบังในด้านของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ว่ามีความคิดเห็นต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในทางลบหรือทางบวกในด้านใด ผลการศึกษาพบว่า ในด้านเศรษฐกิจ สมาชิกมีความคิดเห็นต่อผลกระทบในทางบวก 2 ประเด็น คือประเด็นของอาชีพ และรายได้/หนี้สิน แต่มีความคิดเห็นในทางลบในประเด็นของการถือครองที่ดิน ในด้านสังคม พบว่า สมาชิกมีความเห็นต่อผลกระทบในทางลบ 4 ประเด็นดังนี้ ประเด็นของการย้ายถิ่น ประเด็นความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ประเด็นลักษณะที่อยู่อาศัย และประเด็นปัญหาในชุมชน และมีความคิดเห็นในทางบวก 2 ประเด็น คือ ด้านโอกาสในการศึกษาของบุตรหลาน และระบบสาธารณสุขไปไกลในชุมชน ในด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า สมาชิกมีความเห็นต่อผลกระทบเรื่องสิ่งแวดล้อมในทางลบทั้ง 4 ประเด็นคือ ประเด็นน้ำ อากาศ เสียง และขยะมูลฝอย ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม จำแนกตามเพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และตามระดับการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบ ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบคือ อายุ ระยะเวลาที่อาศัย และระดับการศึกษา จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านข้อเสนอแนะของสมาชิกในชุมชนแหลมฉบังมีความต้องการให้มีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนในชุมชนโดยตรง และเสนอแนะให้มีการจัดระเบียบในด้านที่อยู่อาศัยและปัญหาต่างๆ ในชุมชนให้ดีขึ้น

พบว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุธีรา และคณะ (2548) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับมลพิษสิ่งแวดล้อม (ปัญหาสังคมไทย) สำหรับการผลิตในภาคอุตสาหกรรม อาจถือได้ว่ากิจกรรมในภาคนี้เป็นสาเหตุของการก่อให้เกิดเหตุรำคาญได้เสมอ และมักเป็นอันตรายที่ร้ายแรงต่อสุขภาพ เนื่องจากสภาพการปฏิบัติงานซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ต้องใช้เครื่องจักรและเชื้อเพลิงในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้วัตถุที่เป็นสารเคมีในการผลิตนอกจากนี้ในกระบวนการผลิตอาจมีขยะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดจากกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมอาจเกิดขึ้นได้ในทุกรูปแบบ เช่น กลิ่นเหม็นจากน้ำเสีย เสียง และควันที่เกิดจากการหีบอ้อยของโรงงานน้ำตาล กลิ่นเหม็นจากโรงงานผลิตสีหรืออาหารสัตว์ เสียงขัดโลหะจากโรงกลึง เหตุรำคาญที่เป็นแหล่งกำเนิดจากกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมมักมีปัญหายุ่งยากในการควบคุม ไม่ว่าจะปัญหาเรื่องอันตรายจากสารก่อมลพิษที่ยากในการกำจัด หรือปัญหาที่เกิดจากเจ้าของกิจการซึ่งมักใช้วิธีหลบเลี่ยงการตรวจสอบ สุณัฐฐา, อุไรวรรณ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของอู่ซ่อม และอู่พ่นสีรถยนต์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร ผลการวิจัย พบว่าสภาพการประกอบกิจการพิจารณาเฉพาะอู่เคาะพ่นสี พบว่า อู่เคาะพ่นสี 23 แห่ง มีห้องพ่นสี 16 แห่ง โดยร้อยละ 37.50 เป็นห้องพ่นสีไม่ได้มาตรฐาน ไม่มีถังดับเพลิงประจำอู่ 8 แห่ง การจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลสำหรับช่างที่ปฏิบัติงาน เจ้าของอู่ทุกแห่ง มีการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไว้ประจำอู่ แต่พบว่า ผู้ปฏิบัติงาน ร้อยละ 42.86 มีการใช้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนร้อยละ 57.14 มีการใช้แต่ไม่สม่ำเสมอ ส่วนสภาพการจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า อู่ทุกแห่งมีการดำเนินการไม่ได้มาตรฐานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 71.43 ของอู่ ไม่มีการจัดการด้านมลพิษทางอากาศ ร้อยละ 81.63 ไม่มีการจัดการน้ำเสีย ร้อยละ 53.06 ไม่มีการจัดการของเสียอันตราย และ ร้อยละ 79.59 ไม่มีการจัดการเรื่องเสียง จากปัญหาดังกล่าว ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการซึ่งมีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

และเจ้าของอู่ร่วมกันหาแนวทางในการจัดการปัญหาของอู่ซ่อม และอู่เคาะพ่นสีรถยนต์ เพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดการปัญหาเหตุรำคาญต่อไป ดังนั้น เทศบาลเมืองสกลนคร ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบในการควบคุม ป้องกันปัญหาเหตุรำคาญ ควรร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำผลที่ได้จากการศึกษานี้ ไปใช้ในการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบเหตุรำคาญจากการประกอบกิจการอู่ซ่อมและอู่เคาะพ่นสีรถยนต์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ส่วนการผลิตในภาคเกษตรกรรมถือว่าเป็นอีกแหล่งกำเนิดของเหตุรำคาญที่สำคัญเนื่องจากในประเทศไทยยังมีพื้นที่เกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก แม้ว่าการทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมยังไม่มีการใช้สารเคมีสำหรับการบำรุงดินหรือกำจัดศัตรูพืชอย่างกว้างขวางเท่าในปัจจุบันก็อาจก่อให้เกิดปัญหาเหตุรำคาญได้ เช่น การเผาวัชพืชซึ่งทำให้เกิดควันฟุ้งกระจายทั่วชุมชน ต่อมาเมื่อวิธีการผลิตดั้งเดิมถูกแทนที่ด้วยการใช้สารเคมี อันตรายที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพยังมีโอกาสที่จะทวีความรุนแรงขึ้นไปอีก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาละอองสารเคมี อันตรายที่จะเกิดขึ้นกับสุขภาพยังมีโอกาสที่จะทวีความรุนแรงขึ้นไปอีก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาละอองสารเคมีลอยอยู่ในอากาศเนื่องจากการฉีดสารกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมีเจือปนอยู่ในแหล่งน้ำเนื่องจากการใช้ปุ๋ยบำรุงดิน ปัญหาเหตุรำคาญจากกิจกรรมทางการเกษตรอาจเกิดขึ้นมากในชนบท ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เป็นไปโดยถูกต้องจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญในพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุญ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยนี้จึงให้ความสนใจศึกษาการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุญ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และอาจเกิดขึ้นในอนาคตว่ามีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุง/พัฒนาวางแผนในการแก้ไขปัญหาของการควบคุมเหตุรำคาญในพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุญ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ในการใช้มาตรการทางกฎหมายให้มีประสิทธิภาพมาก

ยิ่งขึ้น และถูกต้องตามกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระนุ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคการใช้กระบวนการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการควบคุมและจัดการกับปัญหาเหตุรำคาญ

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญ : กรณี โรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระนุอำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ที่มีอยู่ปัจจุบัน รูปแบบการศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามและประชุมกลุ่มย่อย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ประชาชนที่มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ใกล้โรงงานผลิตน้ำจิ้ม ผู้นำฝ่ายปกครอง คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ สถานที่สำคัญต่างที่อยู่ใกล้เคียง โรงงานน้ำจิ้มในเขตเทศบาลตำบลพระนุ ผู้ประกอบการโรงงานน้ำจิ้ม จำนวน 4 แห่ง ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการตอบแบบสอบถามจำนวน 45 ตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการประชุมกลุ่ม (Focus Group) จำนวน 55 ตัวอย่าง ดังนี้

(1) กลุ่มเป้าหมายในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 45 ตัวอย่าง ประกอบด้วย

- 1.1) กลุ่มผู้วางนโยบาย ได้แก่
 - ตัวแทนจากผู้นำฝ่ายปกครองในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย แพทย์ประจำตำบล สารวัตร กำนัน และสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 20 คน
 - ตัวแทนจากคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลพระนุ จำนวน 20 คน
 - ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพระนุ จำนวน 5 คน

(2) กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมการประชุมกลุ่ม (Focus Group) จำนวน 55 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มจำนวน 2 กลุ่มๆ คือ กลุ่มเป้าหมายผู้วางนโยบาย จำนวน

15 คน และกลุ่มเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 40 คน โดยจัดประชุมกลุ่มย่อยแบ่งการประชุมออกเป็น 2 ครั้ง ประชุมครั้งที่ 1 ประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายผู้วางนโยบาย ประชุมครั้งที่ 2 ประชุมกลุ่มย่อยกลุ่มเป้าหมายผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 2.1) กลุ่มผู้วางนโยบาย
 - ตัวแทนจากผู้นำฝ่ายปกครองในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย แพทย์ประจำตำบล สารวัตร กำนัน และสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 8 คน
 - ตัวแทนจากคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา จำนวน 7 คน

- 2.2) กลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
 - ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบ้านเรือนที่ใกล้กับโรงงานผลิตน้ำจิ้มหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 จำนวน 25 คน
 - ตัวแทนจากเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพระนุ จำนวน 4 คน
 - ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลพระนุ จำนวน 7 คน
 - ผู้ประกอบการน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระนุจำนวน 4 แห่ง จำนวน 4 คน

และการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับงานวิจัยทางวิชาการ เอกสารทางการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญ บทความ ระเบียบกฎหมายต่างๆ สถิติรายงานต่างๆ โดยมีการวิเคราะห์สภาพการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญ ปัญหาและอุปสรรคการใช้กระบวนการทางกฎหมายของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการควบคุมและจัดการกับปัญหาเหตุรำคาญ เพื่อหาแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญ : กรณี โรงงาน น้ำจิ้ม ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระนุ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสถานภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ : กรณี โรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่

เทศบาลตำบลพระนุ อำเภอยะนิง จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยแจกแจงจำนวน และคำร้อยละของกลุ่มประชากรตัวอย่าง เป็นประชากรกลุ่มผู้วางนโยบาย ได้แก่ ตัวแทนจากผู้นำฝ่ายปกครองในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และสมาชิกสภาเทศบาล, ตัวแทนจากคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลพระนุ และตัวแทนจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพระนุที่อยู่ใกล้บริเวณโรงงานน้ำจิ้ม จำนวนทั้งสิ้น 45 คน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสถานภาพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นตัวแทนจากผู้นำฝ่ายปกครองในพื้นที่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน และสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 44 เป็นตัวแทนจากคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาและเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลพระนุ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 44 และเป็นตัวแทนจากเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพระนุ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 49 เป็นเพศหญิงจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 51 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 15 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 18 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 15 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาไม่มี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 53 จบการศึกษาระดับปริญญา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 42 และจบการศึกษาระดับอื่น จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5 ประกอบอาชีพเกษตรกรไม่มี ประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และประกอบอาชีพอื่นๆ นอกเหนือที่กล่าวจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 46

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระนุ อำเภอยะนิง จังหวัดขอนแก่น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญด้านต่างๆ ดังนี้

การวางแผน พบว่า การออกเทศบัญญัติควบคุมเหตุรำคาญ การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยมีการดำเนินการจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 98 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 เหตุรำคาญจากเสียงดังมีการดำเนินการจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 87 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 13 เหตุรำคาญจากฝุ่นละอองมีการดำเนินการจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 58 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 48 เหตุรำคาญเรื่องกลิ่นมีการดำเนินการจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 47 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 53 เหตุรำคาญจากน้ำทิ้งมีการดำเนินการจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 53 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 42 กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมีการดำเนินการจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 96 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ด้านการประชาสัมพันธ์การขอใบอนุญาตประกอบกิจการ จัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียนมีการดำเนินการจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 89 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11

การจัดระบบ พบว่า ด้านการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมสอดส่องการเกิดปัญหาเหตุรำคาญมีการดำเนินการจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 91 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9 จัดหาเครื่องมือตรวจสอบเหตุรำคาญมีการดำเนินการจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 58 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 42

การประเมินติดตามผล พบว่า ด้านการตั้งหน่วยตรวจติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการ

ดำเนินการจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 93 ไม่มีการดำเนินการจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุญ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่นในปัจจุบัน มีรายละเอียดด้านต่างๆ ดังนี้

การวางแผน พบว่า ด้านการออกเทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพร้อมในการดำเนินการ 41 คน คิดเป็นร้อยละ 91 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9 การประชาสัมพันธ์มีความพร้อมในการดำเนินการ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 93 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7

การจัดระบบ พบว่า ด้านข้อขัดแย้งในการดำเนินงานกับกฎหมายที่มีอยู่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการดำเนินการ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 73 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 27 บุคลากรที่มีหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญมีความพร้อมในการดำเนินการ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 89 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11 บุคลากรที่รับผิดชอบด้านกฎหมายมีความพร้อมในการดำเนินการ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 96 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 งบประมาณสนับสนุนมีความพร้อม 43 คน ร้อยละ 96 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ด้านศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานในการทำความเข้าใจกับกฎหมายข้อบังคับ มีความพร้อมในการดำเนินการ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 96 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4

การติดตามประเมินผล พบว่า ด้านความพร้อมของหน่วยงานในการรับเรื่องร้องเรียน มีความพร้อมใน

การดำเนินการ 43 คน คิดเป็นร้อยละ 96 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ความพร้อมของหน่วยงานในการปฏิบัติงานภาคสนามมีความพร้อมในการดำเนินการ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 89 ไม่มีความพร้อมในการดำเนินการ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 11

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ มีข้อมูลประมวลได้ดังนี้

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบังคับใช้กฎหมายควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระบุญ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีผู้ตอบว่าพอรู้บ้างแต่ไม่ถึงกับเข้าใจดีเพราะเป็นถ้อยคำที่เป็นภาษากฎหมายแต่ก็พอเข้าใจได้ว่าเป็นเหตุที่ใกล้ชิดกับการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นจากปัญหาด้านความเรียบร้อยภายในสังคม เช่น ปัญหาเสียงดังจากวิทยุรถขับขีมือมอเตอร์ไซค์รับกวานในเวลากลางคืน หรือปัญหากลิ่นเหม็นจากการหมักหมมของสิ่งปฏิกูล ส่วนกลุ่มที่ตอบว่าเข้าใจความหมายของเหตุรำคาญได้ดีประกอบด้วยคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลพระบุญ นอกจากจะให้ความหมายของเหตุรำคาญได้ใกล้เคียงกับที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้วยังมีการเสนอความเห็น คิดวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์การควบคุมเหตุรำคาญในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ผู้ตอบคำถามในลักษณะนี้พบว่าส่วนใหญ่คำตอบจะสอดคล้องกับคำตอบว่าได้รับผลกระทบจากการมีโรงงานน้ำจิ้มในพื้นที่เล็กน้อย และคำตอบอีกกลุ่มหนึ่งตอบว่าเหตุรำคาญเป็นความเดือดร้อนที่ได้รับผลกระทบเรื่องกลิ่น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ตอบได้รับผลกระทบจากการที่มีโรงงานน้ำจิ้มในพื้นที่ทั้งในระดับความรุนแรงปานกลางและรุนแรงมาก

ด้านความเห็นต่อการมีโรงงานน้ำจิ้มจำนวน 4 โรง ตั้งอยู่ในพื้นที่ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่า มีผลดีมากกว่าเพราะเป็นช่องทางนำเงินเข้าชุมชนได้อีกทางหนึ่ง เกิดการจ้างงานในพื้นที่มีรายได้สูงขึ้นโดยที่ค่าครองชีพเท่า

เดิม ช่วยลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง ทำให้สังคมมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการให้การสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ด้านความเห็นต่อผลกระทบของโรงงานที่ตั้งอยู่ในชุมชนในประเด็นนี้กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบเล็กน้อย แต่มีบางกลุ่มที่เห็นว่าผลกระทบมากถึงผลกระทบมากที่สุดเพราะได้รับความเดือดร้อนจากการใช้ชีวิตในแต่ละวัน โดยเฉพาะเรื่องกลิ่นเหม็นในช่วงเวลาที่โรงงานทำการต้มน้ำจิ้มเกิดผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ได้รับอันตรายต่อสุขภาพ และรบกวนการใช้ชีวิตโดยปกติสุขในแต่ละวัน

ด้านความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นที่หน่วยงานที่รับผิดชอบควรกำหนดที่ตั้งโรงงานให้มีความเหมาะสมมากกว่าในปัจจุบัน กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่ามี ความจำเป็นมากและจะสังเกตได้ว่าแม้ผู้ที่เห็นว่ามีผลกระทบจากการที่มีโรงงานตั้งตั้งอยู่ในชุมชนมีผลกระทบเล็กน้อย ก็ยังต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญและกำหนดที่ตั้งให้มีความเหมาะสมเพื่อ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและอาจเกิดขึ้นในอนาคต

ด้านความเห็นต่อสิทธิในการแจ้งข้อเดือดร้อน รำคาญที่เกิดขึ้นในชุมชนและความรู้ความเข้าใจว่าควรแจ้งต่อหน่วยงานใด กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่ามี สิทธิ และหน่วยงานที่มีสิทธิแจ้ง ได้แก่ เทศบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอ สำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ จังหวัด และกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญในชุมชนกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ ตอบว่ามีส่วนร่วม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตัวแทนจากคณะผู้บริหาร สมาชิกสภา เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลพระบุตอบว่ามีมาก ไปจนถึงมีมากที่สุด แต่ก็มีส่วนบอกว่าไม่มีส่วนร่วม เพราะไม่ใช่หน้าที่ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ต้องดำเนินการมีในระดับน้อย

ด้านความเห็นต่อความเหมาะสมของมาตรการ หรือวิธีการที่หน่วยงานนำมาใช้ควบคุมและจัดการเหตุ รำคาญ กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่าควรให้หน่วยงานที่ รับผิดชอบในการควบคุมหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องสอดคล้อง

ควบคุมติดตาม กำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการถือ ปฏิบัติให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อไม่ให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชน ให้เทศบาลกำหนดที่ตั้งโรงงาน ให้ห่างจากชุมชน ให้ผู้ประกอบการโรงงานน้ำจิ้มมีความ รับผิดชอบต่อสังคม รมณ์ระวังเอาใจใส่ในการป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหาให้ประชาชนเดือดร้อน รวมไปถึงให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่ร่วม

การประชุมกลุ่ม (Focus Group)

ผลการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการควบคุมและ จัดการเหตุรำคาญ : กรณี โรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลพระบุ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นประกอบการประชุมกลุ่มย่อย

1. ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งโรงงานน้ำจิ้ม
2. ผลกระทบ ที่เกิดจากการ ประกอบ อุตสาหกรรมในพื้นที่ชุมชน โดยวิเคราะห์ผลได้ผลเสีย จากการ มีโรงงานน้ำจิ้มในพื้นที่ด้วยวิธีการทำ SWOT
3. ข้อเสนอแนะ/ทางเลือก

1. ความเหมาะสมของสถานที่ตั้งโรงงานน้ำจิ้ม

ผลการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายมีความ เห็นว่า โรงงานแห่งที่ 1 ตั้งอยู่กลางชุมชนมีบ้านเรือนที่ อยู่ใกล้โรงงานในระยะห่างน้อยกว่า 200 เมตร ประมาณ 40 ครัวเรือน มีที่พักสงฆ์ จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ห่างจาก โรงงาน ประมาณ 200 เมตร มีโรงเรียนระดับ ประถมศึกษาจำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ห่างจากโรงงาน ประมาณ 220 เมตร สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ เป็นอาคารชั้นเดียว ขนาดความกว้างประมาณ 20 เมตร ความยาวประมาณ 30 เมตร หลังคายกสูง ภายในอาคาร โรงงานแยกเป็นห้องเก็บวัตถุดิบ และผลิตภัณฑ์ที่พร้อม จำหน่าย ห้องเตรียมและคัดแยกวัตถุดิบ ห้องต้มและ ผสมน้ำจิ้ม ภายในห้องต้มมีพัดลมดูดอากาศ ขณะทำการ ต้ม และมีท่อระบายอากาศสูงประมาณ 10 เมตร ระบาย อากาศจากห้องต้ม

ข้อมูลเรื่องร้องเรียนเคยมีชาวบ้านร้องเรียนเรื่อง กลิ่นเหม็น ซึ่งเกิดจากขั้นตอนการผลิต (ขั้นตอนการต้ม) และกลิ่นเหม็นจากการระบายน้ำเสีย ซึ่งต่อมาเทศบาล

ตำบลพระบุได้เข้าตรวจสอบ และกำหนดแนวทางให้โรงงานดำเนินการแก้ไข ขณะเดียวกันผู้บ้านเรือนพักอาศัยอยู่ใกล้โรงงานน้ำจิ้ม อยากให้มีการย้ายโรงงานให้ห่างออกไปจากชุมชน แต่ผู้ประกอบการยังไม่สามารถดำเนินการตามข้อเรียกร้องได้ เนื่องจากติดปัญหาเรื่องเงินทุนหมุนเวียน แต่รับว่าจะควบคุมกระบวนการผลิตน้ำจิ้ม ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนน้อยที่สุด

โรงงานแห่งที่ 2 ตั้งอยู่ใกล้ชุมชนมีบ้านเรือนและสถานที่สำคัญอยู่ใกล้ดังนี้

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ห่างจากโรงงานน้ำจิ้ม ประมาณ 20 เมตร
- สำนักงานเทศบาลตำบลพระบุ ห่างจากโรงงานน้ำจิ้ม ประมาณ 20 เมตร
- วัด ห่างจากโรงงานน้ำจิ้มประมาณ 100 เมตร
- ศูนย์การศึกษาอกระบบตามอัธยาศัย
- โรงเรียนขยายโอกาสเริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประมาณ 300 เมตร
- ตลาดชุมชน ห่างจากโรงงานน้ำจิ้ม ประมาณ 200 เมตร
- บ้านเรือนที่อยู่ห่างจากโรงงานน้ำจิ้ม น้อยกว่า 200 เมตร ประมาณ 20 ครัวเรือน
- บ่อน้ำสำหรับผลิตน้ำประปา ด้านข้างของโรงงาน 10 เมตร

สภาพทั่วไปของสถานประกอบการ เป็นบ้าน 2 ชั้น ต่อเติมด้านล่างเป็นสถานประกอบการ รวมเนื้อที่ประมาณ 100 ตารางวา กระบวนการผลิตทุกขั้นตอนดำเนินการแล้วเสร็จในสถานที่แห่งนี้

ข้อมูลการร้องเรียน โรงงานน้ำจิ้มแห่งนี้ยังไม่มีผู้ร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่มีเสียงบ่นจากชาวบ้านว่าอยากให้เทศบาลตำบลพระบุ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปทำการตรวจสอบและกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการจัดการโรงงานน้ำจิ้ม เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบในอนาคต และเนื่องจากโรงงานแห่งนี้ตั้งอยู่ใกล้ชุมชน และอยู่ใกล้สถานที่สำคัญหลายแห่ง จึงมีเสียงเรียกร้อง ให้ย้ายสถานประกอบการ โรงงานน้ำจิ้มให้ห่างออกไปชุมชนมากกว่าปัจจุบัน

โรงงานแห่งที่ 3 อยู่ห่างชุมชน ห่างจากชุมชนประมาณ 500 เมตร และมีบ้านเรือนอยู่ใกล้ประมาณ 5 หลังคาเรือน

สภาพทั่วไปของสถานประกอบการเป็นอาคารชั้นเดียว หลังคายกสูง กว้างประมาณ 10 เมตร ยาวประมาณ 15 เมตร กระบวนการผลิตทุกขั้นตอนดำเนินการแล้วเสร็จในอาคารแห่งนี้ การระบายน้ำเสียจากขั้นตอนการผลิต ระบายลงสู่ที่นาซึ่งเป็นของผู้ประกอบการเอง

ข้อมูลการร้องเรียน โรงงานน้ำจิ้มแห่งนี้ยังไม่มีผู้ร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก จึงมีข้อจำกัดในการผลิต คือจำนวนการผลิตในแต่ละวันทำได้ในปริมาณจำกัด เนื่องจากมีต้นทุนน้อย กอปรกับที่ตั้งโรงงานอยู่ห่างจากชุมชนพอสมควร และสภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นท้องนาอากาศถ่ายเทได้ดี จึงยังไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน แต่ก็อยากให้เทศบาลตำบลพระบุ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปทำการตรวจสอบและกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการจัดการโรงงานน้ำจิ้มให้มีมาตรฐานเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต

โรงงานแห่งที่ 4 อยู่ห่างชุมชน ห่างจากชุมชนประมาณ 800 เมตร และไม่มีบ้านเรือนอยู่ใกล้

สภาพทั่วไปของสถานประกอบการเป็นอาคารชั้นเดียว หลังคายกสูง กว้างประมาณ 15 เมตร ยาวประมาณ 20 เมตร กระบวนการผลิตทุกขั้นตอนดำเนินการแล้วเสร็จในอาคารแห่งนี้ การระบายน้ำเสียจากขั้นตอนการผลิต ระบายลงสู่ที่นาซึ่งเป็นของผู้ประกอบการเอง

ข้อมูลการร้องเรียน โรงงานน้ำจิ้มยังไม่มีผู้ร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นสถานประกอบการที่ตั้งขึ้นใหม่ อยู่ห่างจากชุมชนพอสมควร และสภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นท้องนา จึงยังไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชน แต่ก็อยากให้เทศบาลตำบลพระบุ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปทำการตรวจสอบและกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการจัดการ โรงงานน้ำจิ้มเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต

2. ผลกระทบที่เกิดจากการประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่ชุมชน โดยวิเคราะห์ผลได้ผลเสียจากการมีโรงงานจัมในพื้นที่ด้วยวิธีการวิเคราะห์ SWOT สามารถสรุปผลได้ดังนี้

จุดแข็ง

1. ทำให้โครงสร้างการผลิตของตำบลพระบุญเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก เป็นภาคอุตสาหกรรม
2. ทำให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ประชากรมีรายได้ต่อคนต่อปีสูงขึ้น
3. การขยายตัวของการจ้างงานในชุมชน ทำให้ลดอัตราการว่างงาน และลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่เมืองหลวง
4. ทำให้มีรายได้เข้าสู่ชุมชนเกิดการใช้จ่ายหมุนเวียนภายในชุมชน ชุมชนมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ

จุดอ่อน

1. การปรับเปลี่ยนแบบแผนการผลิตของชุมชนหมู่บ้านจากเกษตรกรรมไปสู่การผลิตอุตสาหกรรม ทำให้คนในชุมชนหมู่บ้านต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ในสถาบันครอบครัวและสังคม
2. โรงงานมีมากขึ้นแต่ขาดการกำกับดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
3. สถานที่ตั้งโรงงานที่ไม่เหมาะสม ทำให้ชาวบ้านเดือนร้อนประสบกับปัญหาต่างๆ ตามมา
4. การขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระบวนการผลิตของโรงงานทำให้ชุมชนประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหามลภาวะ ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำเน่าเสีย) ปัญหาสุขภาพของประชาชนจากการผลิต และการทำงาน

ภาวะคุกคาม

1. ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ
2. ผลกระทบจากสถานประกอบการตั้งอยู่ในที่ชุมชน
3. ขาดการกำกับดูแล ควบคุม สถานประกอบการให้ปฏิบัติตามอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน

4. ใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อป้องกัน พร้อมทั้งระบุนโยบายให้ประจักษ์ชัดตามความรุนแรงของการกระทำ การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร

5. การนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาเป็นมาตรการในการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญยังมีข้อขัดข้องในทางปฏิบัติ

โอกาส

1. น้ำจัมที่ผลิตขึ้นในพื้นที่ตำบลพระบุญเป็นสินค้าหลักที่ขึ้นชื่อและมีคุณภาพเป็นยอมรับโดยทั่วไป
2. สังคมพระบุญเกิดความเข้มแข็งจากภาคเศรษฐกิจที่เข้มแข็งส่งผลให้ประชากรมีรายได้และมั่นคง ลดปัญหาสังคมด้านอื่นๆ
3. เกิดความสมดุลในการเชื่อมโยงการผลิตจากเครือข่ายการผลิตภาคเกษตรอุตสาหกรรม
4. เกิดกิจกรรมร่วมที่สร้างสรรค์ทางสังคมจากทุกภาคส่วนโดยแหล่งเงินทุนอุดหนุนจากภาคอุตสาหกรรม

3. ข้อเสนอแนะ/ทางเลือก

กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมประชุมกลุ่มย่อยได้ให้ข้อเสนอแนะทางเลือกไว้ดังต่อไปนี้

การจัดอบรมให้กับผู้ประกอบการ โรงงานน้ำจัมให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดการโรงงานที่ถูกต้อง และสร้างความตระหนักให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมควรมีคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนภาคประชาชนร่วมตรวจประเมิน โรงงานน้ำจัมเป็นระยะๆ รวมถึงการแนะนำให้ความรู้ด้านวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการควบคุมเบื้องต้นโดยไม่ต้องรอให้เกิดเหตุรำคาญขึ้นก่อน และให้มีการประเมินความพึงพอใจในมาตรการป้องกันเหตุรำคาญของโรงงานจากสมาชิกในชุมชน ให้สถานประกอบการมีมาตรการในการคัดแยกเศษวัสดุคิปที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิต เพื่อนำไปกำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและต่อเนื่อง หรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้เทศบาลเป็นที่ปรึกษาให้กับโรงงานน้ำจัมการจัดการเรื่องน้ำเสีย

ให้เทศบาลจัดการเรื่องท่อระบายน้ำเสียให้ครอบคลุมพื้นที่ และให้กำหนดเขตที่ตั้งโรงงานก่อนออกใบอนุญาตประกอบกิจการ ให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องทางกฎหมาย เช่น ในขั้นตอนการขอรับการมีใบอนุญาต การต่อใบอนุญาต กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งมีเกณฑ์อยู่แล้ว ให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบให้เป็นไปตามเกณฑ์ ก่อนออกหรือต่อใบอนุญาตให้ประกอบการประเภทโรงงานน้ำจิ้ม ควรส่งเสริมและเน้นการประชาสัมพันธ์หลักการจัดการโรงงานน้ำจิ้มให้กับผู้ประกอบการทราบถึงแนวทางการดำเนินงาน การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพระนุ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น สรุปผลได้ดังนี้

1. จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (51%) อายุระหว่าง 30-40 ปี มากที่สุด(38%) มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษามากที่สุด (53%) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่นๆ มากที่สุด (46%)
2. จากการศึกษาด้านสภาพการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบว่ามีการดำเนินการเกี่ยวกับสภาพการควบคุมและการจัดการเหตุรำคาญในด้านต่างๆ คือ 1. ด้านการวางแผนมีการออกเทศบัญญัติควบคุมเหตุรำคาญ เช่น การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยเสีย ผุ่นละออง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การบังคับใช้กฎหมายควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ และมีการดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การขอใบอนุญาตประกอบกิจการ 2. ด้านการจัดระบบ พบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบว่ามีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์รับเรื่องร้องเรียน การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบควบคุมสอดส่องการเกิดปัญหาเหตุรำคาญ และการจัดหาเครื่องมือตรวจสอบเหตุรำคาญ 3. ด้านการประเมินติดตามผลพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบว่ามีการดำเนินการจัดตั้งหน่วยตรวจติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหา แต่พบว่ายังมีปัญหาด้านสภาพการควบคุม

และจัดการเหตุรำคาญ ประเด็นที่กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นใกล้เคียงกัน คือ ด้านการวางแผนมีการออกเทศบัญญัติควบคุมเหตุรำคาญเรื่องกลิ่นซึ่งงานวิจัยนี้พบว่าการดำเนินการร้อยละ 47 และไม่ได้ดำเนินการร้อยละ 53 และเรื่องน้ำทิ้งพบว่าการดำเนินการร้อยละ 53 และไม่ได้ดำเนินการร้อยละ 47 ซึ่งควรต้องมีการพิจารณาเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ชัดเจนต่อไป

ด้านสภาพการบังคับใช้กฎหมายควบคุมและจัดการเหตุรำคาญพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบว่ามีการดำเนินการเกี่ยวกับสภาพการบังคับใช้กฎหมายควบคุมและการจัดการเหตุรำคาญในด้านต่างๆ คือ 1. ด้านการวางแผน มีการบังคับใช้กฎหมายโดยการออกเทศบัญญัติและมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2. ด้านการจัดระบบพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบว่ามีการดำเนินการเกี่ยวกับศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานในการทำความเข้าใจกับกฎหมาย ข้อบังคับ มีบุคลากรที่มีหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญมีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านกฎหมายและมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรอนุรักษ์ (2554) ศึกษากระบวนการทางกฎหมายในการควบคุมเหตุรำคาญโดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นพบว่า การใช้อำนาจเพื่อควบคุมเหตุรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องดำเนินการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ในขณะที่เดียวกันบุคคลที่ได้รับความเดือดร้อนมีสิทธิร้องขอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องใช้อำนาจในการควบคุมเหตุรำคาญ จะต้องออกคำสั่งไปยังบุคคลให้ระงับหรือแก้ไขปัญหาคงจนการจัดการตามที่เป็นเพื่อมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก ถ้ามีการฝ่าฝืนคำสั่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจใช้มาตรการในลำดับถัดไป ได้แก่ การใช้มาตรการบังคับหรือการดำเนินคดีอาญา ส่วนที่เป็นการออกคำสั่งและการใช้มาตรการบังคับถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการทางปกครองซึ่งต้องเคารพหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง นอกจากนี้การควบคุมเหตุรำคาญที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยวิชาการสาธารณสุขและ

สิ่งแวดล้อมสำหรับการปฏิบัติงาน 3. ด้านการติดตาม ประเมินผล พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบว่ามีการ ดำเนินการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในการรับ เรื่องร้องเรียน และความพร้อมของหน่วยงานในการ ปฏิบัติงานภาคสนาม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การ ควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ ด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับเหตุรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบว่าพอรู้บ้าง แต่ไม่ถึงกับเข้าใจดีเพราะเป็นถ้อยคำที่เป็นภาษากฎหมาย แต่ที่พอเข้าใจได้ว่าเป็นเหตุที่ใกล้ชิดกับการ ใช้ ชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นจากปัญหา ด้านความเรียบร้อยภายในสังคม เช่น ปัญหาเสียงดังจาก วิทยุรับฟังวิทยุเคลื่อนที่ ไซค์รับกวน ในเวลากลางคืน หรือ ปัญหากลิ่นเหม็นจากการหมักหมมของสิ่งปฏิกูล ผู้ตอบ คำถามในลักษณะนี้พบว่าส่วนใหญ่จะมีความเห็นว่าเหตุ รำคาญเป็นความเดือดร้อนที่ได้รับผลกระทบเรื่องกลิ่น ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ตอบว่าได้รับผลกระทบจากการที่มี โรงงานน้ำจิ้มในพื้นที่ตำบลพระนุ

ด้านความเห็นต่อกรณีโรงงานน้ำจิ้ม จำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลพระนุ กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ เห็นว่า มีผลดีมากเพราะเป็นช่องทางนำเงินเข้าชุมชนได้ อีกทางหนึ่ง เกิดการจ้างงานในพื้นที่มีรายได้สูงขึ้นโดยที่ค่า ครองชีพเท่าเดิม ช่วยลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้า ผู้เมืองหลวง ทำให้สังคมมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการให้การสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง

ด้านความเห็นต่อผลกระทบของโรงงานที่ตั้งอยู่ ในชุมชนในประเด็นนี้กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่า มี ผลกระทบมากถึงผลกระทบมากที่สุดเพราะได้รับความ เดือดร้อนจากการใช้ชีวิตในแต่ละวัน โดยเฉพาะเรื่อง กลิ่นเหม็นในช่วงเวลาที่โรงงานทำการต้มน้ำจิ้มเกิดผล กระทบต่อระบบทางเดินหายใจ ได้รับอันตรายต่อสุขภาพ และรบกวนการใช้ชีวิตโดยปกติสุขในแต่ละวัน พบว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุธีรา และคณะ (2548) ศึกษาเรื่องมลพิษสิ่งแวดล้อม (ปัญหาสังคมไทย) สำหรับ

การผลิตในภาคอุตสาหกรรม อาจถือได้ว่ากิจกรรมในภาค นี้เป็นสาเหตุของการก่อให้เกิดเหตุรำคาญได้เสมอ และมัก เป็นอันตรายที่ร้ายแรงต่อสุขภาพเนื่องจากสภาพการ ปฏิบัติงานซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่ต้องใช้เครื่องจักรและ เชื้อเพลิงในการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้วัตถุดิบที่เป็น สารเคมีในการผลิตนอกจากนี้ในกระบวนการผลิตอาจมี ขยะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดจาก กิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมอาจเกิดขึ้นได้ในทุกรูปแบบ เช่น กลิ่นเหม็นจากน้ำเสีย เสียงและควันที่เกิดจากการหีบ อ้อยของโรงงานน้ำตาล กลิ่นเหม็นจากโรงงานผลิตสี หรืออาหารสัตว์ เสียงขัดโลหะจากโรงกลึง เหตุรำคาญที่ เป็นแหล่งกำเนิดจากกิจกรรมในภาคอุตสาหกรรมมักมี ปัญหายุ่งยากในการควบคุม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่อง อันตรายจากสารก่อมลพิษที่ยากในการกำจัด หรือปัญหาที่ เกิดจากเจ้าของกิจการซึ่งมักใช้วิธีหลบเลี่ยงการตรวจสอบ ส่วน การผลิตในภาคเกษตรกรรมถือว่าเป็นอีก แหล่งกำเนิดของเหตุรำคาญที่สำคัญเนื่องจากในประเทศไทยยังมีพื้นที่เกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก แม้ว่าการ ทำเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมยังไม่มีการใช้สารเคมีสำหรับ การบำรุงดินหรือกำจัดศัตรูพืชอย่างกว้างขวางเท่าใน ปัจจุบันก็อาจก่อให้เกิดปัญหาเหตุรำคาญได้ เช่น การเผา วัชพืชซึ่งทำให้เกิดควันฟุ้งกระจายทั่วชุมชน ต่อมาเมื่อวิถี การผลิตดั้งเดิมถูกแทนที่ด้วยการใช้สารเคมี อันตรายที่จะ เกิดขึ้นกับสุขภาพยังมีโอกาสที่จะทวีความรุนแรงขึ้นไป อีก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาละอองสารเคมี อันตรายที่จะเกิด ขึ้นกับสุขภาพยังมีโอกาสที่จะทวีความรุนแรงขึ้นไปอีก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาละอองสารเคมีลอยอยู่ในอากาศ เนื่องจากการฉีดสารกำจัดศัตรูพืช หรือสารเคมีเจือปนอยู่ ในแหล่งน้ำเนื่องจากการใช้ปุ๋ยบำรุงดิน ปัญหาเหตุรำคาญ จากกิจกรรมทางการเกษตรอาจเกิดขึ้นมากในชนบท

ด้านความคิดเห็นที่มีต่อประเด็นที่หน่วยงานที่ รับผิดชอบควรกำหนดที่ตั้งโรงงานให้มีความเหมาะสม ในปัจจุบัน กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำ เป็นมากและจะสังเกตได้ว่าแม้ผู้ที่เห็นว่าไม่ได้รับ ผลกระทบจากการที่มี โรงงานที่ตั้งตั้งอยู่ในชุมชนก็มีความเห็นในลักษณะที่ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้

ความสำคัญและกำหนดที่ตั้งให้มีความเหมาะสมเพื่อ
แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและอาจเกิดขึ้นในอนาคต

ด้านความเห็นต่อสิทธิในการแจ้งข้อเดือดร้อน
ราคาทุเรียนที่เกิดขึ้นในชุมชนและความรู้ความเข้าใจว่าควร
แจ้งต่อหน่วยงานใด กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เห็นว่ามี
สิทธิ และหน่วยงานที่มีสิทธิแจ้ง ได้แก่ เทศบาล
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อำเภอ สำนักงาน
สาธารณสุขอำเภอ จังหวัดและกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ด้านการมีส่วนร่วมในการดูแลแก้ไขปัญหาเหตุ
เดือดร้อนราคาทุเรียนในชุมชน กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ตอบ
ว่ามีส่วนร่วมในการดูแลแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนราคาทุเรียน
ในชุมชน แต่มีบางส่วนตอบว่าไม่มีส่วนร่วมเพราะไม่ใช่
หน้าที่ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบต้อง
ดำเนินการ

ด้านความเห็นต่อความเหมาะสมของมาตรการ
หรือวิธีการที่หน่วยงานนำมาใช้ควบคุมและจัดการเหตุ
ราคาทุเรียน กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่าควรให้หน่วยงานที่
รับผิดชอบในการควบคุมหรือมีหน้าที่เกี่ยวข้องสอดส่อง
ควบคุมติดตามและกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการถือ
ปฏิบัติให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพื่อไม่ให้เกิดความ
เดือดร้อนต่อประชาชน ให้เทศบาลกำหนดที่ตั้งโรงงาน
ให้ห่างจากชุมชน ให้ผู้ประกอบการโรงงานน้ำจิ้มมีความ
รับผิดชอบต่อสังคมระมัดระวังเอาใจใส่ในการป้องกัน
ไม่ให้เกิดปัญหาให้ประชาชนเดือดร้อน รวมไปถึงให้
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

**ผลการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการควบคุมและ
จัดการเหตุราคาทุเรียน : กรณีโรงงานน้ำจิ้มในเขตพื้นที่
เทศบาลตำบลพระบุญ อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น**

ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายมี
ความเห็นด้านความเหมาะสมของสถานที่ตั้งโรงงานน้ำจิ้ม
พบว่า มีโรงงานน้ำจิ้มจำนวน 4 แห่ง ซึ่งโรงงานแห่งที่
1 โรงงานแห่งที่ 2 ตั้งอยู่ใกล้ชุมชน ส่วนโรงงานแห่งที่
3 และโรงงานแห่งที่ 4 ตั้งอยู่นอกชุมชน ซึ่งมีข้อมูลการ
ร้องเรียนดังนี้ โรงงานแห่งที่ 1 มีการร้องเรียนด้านกลิ่น
เหม็น ซึ่งเกิดจากขั้นตอนการผลิต โรงงานแห่งที่ 2 ไม่มี
การร้องเรียนแต่ตั้งอยู่ใกล้สถานที่สำคัญ ของชุมชน คือ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำนักงานเทศบาลตำบล วัด ศูนย์
ศึกษานอกระบบตามอัธยาศัย ตลาด บ้านเรือน บ่อ
น้ำผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน ส่วนโรงงานแห่งที่ 3 และ
โรงงานแห่งที่ 4 ยังไม่มีการร้องเรียนแต่ก็อยากให้
เทศบาลตำบลพระบุญ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปทำ
การตรวจสอบและกำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการ
จัดการโรงงานน้ำจิ้มเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนใน
อนาคต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริจันทร์
(2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สถานการณ์เหตุราคาทุเรียนที่มี
การร้องเรียนในพื้นที่ เขต 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2547
ผลการศึกษาพบว่า เรื่องเหตุราคาทุเรียนที่มีการร้องเรียน
ทั้งหมดจำนวน 661 เรื่อง โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละ
ปี คือ 127,205 และ 329 เรื่อง ตามลำดับ โดยสถาน
ประกอบการที่มีการร้องเรียนนั้น ไม่เป็นกิจการที่เป็น
อันตรายต่อสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 54 และเป็นสถาน
ประกอบการที่อยู่ในประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อ
สุขภาพร้อยละ 46 โดยประเภทของกิจการที่เป็นอันตราย
ต่อสุขภาพที่พบมากที่สุดคือ กิจการที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์ปีก
สัตว์น้ำ สัตว์เลี้ยงคานหรือแมลง ประเภทของ
ปัญหาเหตุราคาทุเรียนที่ร้องเรียนที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาเรื่อง
กลิ่นเหม็นจำนวน 207 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมา
คือปัญหาเรื่องน้ำเสีย จำนวน 100 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15
การใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหาเหตุราคาทุเรียนที่มีการ
ร้องเรียนที่พบมากที่สุดคือเจ้าพนักงานออกคำสั่งให้แก้ไข
ปรับปรุงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของกระบวนการผลิต
และอาชีวอนามัย จำนวน 462 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 71
และพบว่าไม่เป็นจริงตามข้อร้องเรียนถึง 42 เรื่อง คิดเป็น
ร้อยละ 7 และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุณัฐธา, อุไร
วรรณ (2555) ด้านผลกระทบที่เกิดจากการประกอบ
อุตสาหกรรมในพื้นที่ชุมชน จากผลการประชุมกลุ่มย่อย
พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความเห็นต่อผลกระทบที่เกิดจาก
การประกอบอุตสาหกรรมโรงงานน้ำจิ้มในพื้นที่ตำบล
พระบุญ พบว่าโดยภาพรวมของกลุ่มเป้าหมายที่ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การประกอบ
อุตสาหกรรมในพื้นที่ชุมชนในด้านบวก ทำให้โครงสร้าง
การผลิตของตำบลพระบุญเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมเป็น

ภาคอุตสาหกรรมขนาดย่อม เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ประชากรมีรายได้ต่อคนต่อปีสูงขึ้น มีการขยายตัวของการจ้างงานในชุมชน ทำให้ลดอัตราการว่างงาน และลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่เมืองหลวง และมีรายได้เข้าสู่ชุมชนเกิดการใช้จ่ายหมุนเวียนภายในชุมชน ชุมชนมีความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อมีผลกระทบด้านบวกก็ย่อมมีผลกระทบด้านลบ คือ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแบบแผนการผลิตของชุมชนหมู่บ้านจากเกษตรกรรมไปสู่การผลิตอุตสาหกรรม ทำให้คนในชุมชนหมู่บ้านต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ในสถาบันครอบครัวและสังคม เมื่อโรงงานมีมากขึ้นแต่ขาดการกำกับดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สถานที่ตั้งโรงงานที่ไม่เหมาะสมทำให้ชาวบ้านเดือนร้อนประสบกับปัญหาต่างๆ ขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระบวนการผลิตของโรงงาน ทำให้ชุมชนประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหามลภาวะ ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม (ขยะ น้ำเสียฯ) และปัญหาสุขภาพของประชาชนจากการผลิตและการทำงาน จากผลกระทบทางด้านบวกและทางด้านลบทำให้กลุ่มเป้าหมายร่วมกันแสดงความคิดเห็นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาคือพบว่ามีอุปสรรคสำคัญ คือ ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ ยังไม่ให้ความสำคัญกับผลกระทบจากสถานประกอบการตั้งอยู่ในที่ชุมชนที่เกิดขึ้นในอนาคต และขาดการกำกับดูแลควบคุม สถานประกอบการให้ปฏิบัติตามอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมาย เพื่อป้องกันปัญหาเหตุรำคาญ และการระงับโทษให้ประจักษ์ชัดตามความรุนแรงของการกระทำ การแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร การจะนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาเป็นมาตรการในการควบคุมและจัดการปัญหาเหตุรำคาญยังมีข้อขัดข้องในทางปฏิบัติ นอกจากจะมีผลกระทบทางด้านบวก ผลกระทบทางด้านลบ อุปสรรคในการแก้ไขปัญหา กลุ่มเป้าหมายมีความเห็นว่าการประกอบอุตสาหกรรมโรงงานน้ำจิ้มในพื้นที่ตำบลพระบุญ อำเภอพระยืน จังหวัด

ขอนแก่น ให้ประโยชน์กับชุมชนด้านชื่อเสียงของสินค้า โดยให้เป็นสินค้าหลักที่ขึ้นชื่อ มีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคม ตำบลพระบุญเกิดความเข้มแข็งจากภาคเศรษฐกิจส่งผลให้ประชากรมีรายได้ และมีความมั่นคงลดปัญหาสังคมด้านอื่นๆ ทำให้เกิดความสมดุลในการเชื่อมโยงการผลิตจากเครือข่ายการผลิตภาคเกษตรอุตสาหกรรม และเกิดกิจกรรมร่วมที่สร้างสรรค์ทางสังคมจากทุกภาคส่วน จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกัน และมีความเห็นเป็นไปในทางเดียวกัน แม้จะมีความแตกต่างกันในด้านอายุ ด้านเพศ ด้านอาชีพ และระดับการศึกษา ต่างก็มีความต้องการให้มีการพัฒนา การให้ความรู้เกี่ยวกับการควบคุมและจัดการเหตุรำคาญ การนำมาตรการทางกฎหมายมาบังคับใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านเหตุรำคาญจากโรงงานน้ำจิ้มในพื้นที่ตำบลพระบุญมากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในตำบลพระบุญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปารีชาติ (2545)

ด้านข้อเสนอแนะ/ทางเลือกการประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มเป้าหมายที่ร่วมประชุมกลุ่มย่อยได้ให้ข้อเสนอแนะทางเลือกไว้ดังต่อไปนี้ การจัดอบรมให้กับผู้ประกอบการโรงงานน้ำจิ้มให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดการโรงงานที่ถูกต้อง และสร้างความตระหนักให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ควรมีคณะกรรมการซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และตัวแทนภาคประชาชน ร่วมตรวจประเมินโรงงานน้ำจิ้มเป็นระยะๆ รวมถึงการแนะนำให้มีความรู้ด้านวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการเกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชน กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำในการควบคุมเบื้องต้นโดยไม่ต้องรอให้เกิดเหตุรำคาญขึ้นก่อน และให้มีการประเมินความพึงพอใจในมาตรการป้องกันเหตุรำคาญของโรงงานจากสมาชิกในชุมชน ให้สถานประกอบการมีมาตรการในการคัดแยกเศษวัตถุดิบที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิต เพื่อนำไปกำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและต่อเนื่อง หรือนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น ให้เทศบาลเป็นที่ปรึกษาให้กับโรงงานน้ำจิ้มการจัดการ

เรื่องน้ำเสีย ให้เทศบาลจัดการเรื่องท่อระบายน้ำเสียให้ครอบคลุมพื้นที่ และให้กำหนดเขตที่ตั้งโรงงานก่อนออกใบอนุญาตประกอบกิจการ ให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องทางกฎหมาย เช่น ในขั้นตอนการขอรับการมีใบอนุญาต การต่อใบอนุญาต กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งมีเกณฑ์อยู่แล้ว ให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบให้เป็นไปตามเกณฑ์ ก่อนออกหรือต่อใบอนุญาตให้ประกอบการประเภทโรงงานน้ำจืด ควรส่งเสริมและเน้นการประชาสัมพันธ์หลักการจัดการโรงงานน้ำจืดให้กับผู้ประกอบการทราบถึงแนวทางการดำเนินงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับจำนวนเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่ทั้งที่มีการร้องเรียนและไม่มีการร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และวิธีการแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญที่ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ
2. ศึกษาแนวทางการสร้างความร่วมมือในการป้องกันปัญหาเหตุรำคาญในระยะยาวโดยอาศัยมาตรการผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และหน่วยงานต่างๆ ที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญ
3. การประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมและการจัดการเหตุรำคาญ

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ คดีการ, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายสิ่งแวดล้อมหน่วยที่ 8-15.พิมพ์ครั้งที่ 8 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช;2539.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. คู่มือกฎหมายสิ่งแวดล้อมสำหรับประชาชน. กรุงเทพมหานคร : ส่วนผลิตสื่อและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม; 2548.

เกษม จันทร์แก้ว. การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2545.

เฉลิมชาติ แจ่มจรยาและคณะ. คู่มือเล่ม 1 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535พิมพ์

ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2541.

เชื้อเพ็ญ นุพศิริ. ใครมีอำนาจในการควบคุมดูแลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535. ; 2553.ค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2553, จาก laws.anamai.moph.go.th/article

ณรงค์ ใจหาญ. แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายและการดำเนินคดีทางศาลตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : องค์การทหารผ่านศึก.; 2541.

Thai PBS News.ข่าวภูมิภาค. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก <http://www.News.thaipbs.or.th>

นายมหาชน.บทเรียนจากคดีปกครอง เล่ม 2 รวมบทความสั้นคดีปกครอง จากคอลัมน์ “นิติปกครอง” หนังสือพิมพ์บ้านเมือง; 2553.

มนูภาณ วิมลศาสตร์. หลักกฎหมายแพ่ง ลักษณะนิวแซนซ์. กรุงเทพมหานคร : หนังสือพิมพ์ไทย; 2546.

ปาริชาติ สังขทิพย์.ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อชุมชนแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี;2545 .ค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2557, จาก [www.http://hpc9.anamai.moph.go.th/](http://hpc9.anamai.moph.go.th/)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2535

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2535

พรอนุรักษ์ สุทธิคณะ. กระบวนการทางกฎหมาย ในการควบคุมเหตุรำคาญโดยเจ้าพนักงาน ที่ อ ง ถึ น . วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2557, จาก <http://digi.library. tu.th/thesis/la/1759/01title-contents.pdf>;2554.

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535.

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2535.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติทางปกครอง พ.ศ. 2539.

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535.

- พัฒนา มูลพฤษฯ. อนามัยสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชิกม่า ดีไซน์ กราฟฟิก จำกัด; 2546.
- ศิริจันทร์ รุ่งยิ้ม. สถานการณ์เหตุรำคาญที่มีการร้องเรียนในพื้นที่เขต 2 ระหว่างปี พ.ศ.2545-2547.ค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2557, จาก [www.
http://hpc9.anamai.moph.go.th/](http://hpc9.anamai.moph.go.th/)
- ศุภล ศรีสุขวัฒนา. อบต. กับการจัดการปัญหาสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย กรุงเทพมหานคร : กรมอนามัย ; 2542
- สำนักจัดการคุณภาพและเสียง กรมควบคุมมลพิษ. คู่มือวัดเสียงรบกวน, กรุงเทพฯ: โอดีปรีน จำกัด; 2550
- ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข กรมอนามัย. เรื่องอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขในการเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใดๆ ได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นหรือคำสั่งศาลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.; 2553. ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2557 จาก <http://laws.anamai.moph.go.th/>
- สมศักดิ์ ชัยพิพัฒน์ และประภาวีย์ เพียรธรรม. การควบคุมเหตุรำคาญจากมลพิษในประเทศไทย; 2553. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2557 จาก <http://advisor.anamai.moph.go.th/>
- สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย. คู่มือการปฏิบัติงานการควบคุมปัญหาเหตุรำคาญสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข. กรุงเทพฯ: องค์การทหารผ่านศึก. ; 2540
- สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย. คู่มือวิชาการเรื่อง การควบคุมฝุ่นละอองปัญหาเหตุรำคาญ. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก; 2551
- สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย .คู่มือปฏิบัติงานการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.; 2552
- สุณัฐา ไนต์สุภา, อุไรวรรณ อินทร์ม่วง. สภาพปัญหาอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนและชุมชนี่รถยนต์และแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร.; 2555. ค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2557, จาก [www.http://Gsmis.gs.kku.ac.th/](http://Gsmis.gs.kku.ac.th/)
- สุธีรา คุลยะเสถียรและคณะ. มลพิษสิ่งแวดล้อม (ปัญหาสังคมไทย). พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : อมรการพิมพ์; 2548
- เสรี ปราโมช. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะทรัพย์.กรุงเทพฯ : อักษรศาสตร์; 2521
- อำนาจ วงศ์บัณฑิต.กฎหมายสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิญญูชน; 2550